

УДК 025.4.036-027.522:37(043.5)

Коваленко Світлана Георгіївна

науковий співробітник

Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського, м. Київ, Україна

skovalenko@yandex.ru

ЗВЕДЕНА БАЗА ДАНИХ ДИСЕРТАЦІЙ – СКЛАДОВА ІНТЕГРОВАНОГО ГАЛУЗЕВОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО РЕСУРСУ

Анотація. Статтю присвячено створенню бібліографічної Зведеної бази даних дисертацій з питань освіти, педагогіки і психології в Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського. Актуальність статті зумовлюється важливістю інформації для наукових працівників, аспірантів, докторантів, здобувачів, практичних педагогів та ін., що міститься в дисертаційних дослідженнях. Метою статті є відображення формування інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу (ІГР) в електронній формі й надання до нього вільного й багатоаспектного доступу. Перспектива роботи зі створення ІГР – це підключення до цього Проекту всіх педагогічних ВНЗ України, інститутів післядипломної педагогічної освіти, усіх бібліотек наукових установ НАПН України.

Ключові слова: дисертації; зведені бази даних; освіта; педагогіка; психологія, інтегрований галузевий інформаційний ресурс.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. За нинішніх часів кардинальних соціальних й економічних змін, що відбуваються в українському суспільстві, відчутно зростає роль педагогічної науки, яка визначає мету, зміст, форми й методи виховання і підготовки молодого покоління до життя й праці, впливає на розвиток і вдосконалення національної освіти. Дослідження теоретичних проблем виховання й навчання, практичних шляхів поліпшення якості навчально-виховного процесу мають у цей період якнайповніше задовольняти потреби практики. Діяльність у цьому напрямі має забезпечуватись якісною інформаційною підтримкою. Провідна роль у цьому процесі належить Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського (ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського), що функціонує як національне галузеве книгосховище, всеукраїнський науково-інформаційний, науково-методичний і координаційний центр мережі освітянських бібліотек МОН України і НАПН України [6]. Її головною метою є задоволення фахових інформаційних потреб працівників освіти України, сприяння здійсненню наукових досліджень у галузі педагогіки і психології, упровадження досягнень науки і передового досвіду в практику роботи навчальних закладів різних типів, а також сприяння освіті, самоосвіті та професійному становленню й зростанню науково-педагогічних і педагогічних кадрів.

Виходячи з „Концепції створення інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу в Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського” [2], ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського спільно з провідними освітянськими бібліотеками розпочала формування інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу (ІГР) у традиційній та електронній формі, а також забезпечення вільного й багатоаспектного доступу до нього.

Інтеграційні процеси, що відбуваються у світі, призвели до того, що бібліотеки не можуть дозволити собі існувати розрізнено та ізольовано одна від одної, виконуючи при цьому все складніші завдання. Інтеграційні процеси впливають також на форми міжбібліотечної взаємодії й характер відносин взаємодіючих суб'єктів [3].

Загальновідомо, що користувачі бібліотек не завжди мають змогу знайти у фонді конкретної бібліотеки необхідний матеріал. Тому, важливим є кооперування зусиль бібліотек, з метою задоволення потреб своїх користувачів та залучення нових користувачів. І передусім це стосується обслуговування читачів. У зв'язку з вищезазначеним у межах виконання планових наукових досліджень і здійснення НДР „Теоретичні та науково-практичні аспекти створення інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу в Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського” (наук. керівник – Рогова П. І., кандидат історичних наук, директор ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського), у 2012 р. розпочато формування бібліографічної Зведеної бази даних дисертацій з питань освіти, педагогіки та психології (ЗвБД дисертацій). Результатом роботи стало відображення в одному місці інформації про захищені дисертації з питань освіти, педагогіки, психології та суміжних дисциплін, переважно гуманітарних. Це дозволило спростити доступ до неї в режимі он-лайн за допомогою мережі Інтернет, насамперед для віддалених користувачів, завдяки створенню єдиного вікна доступу через портал ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.

Метою статті є висвітлення теоретичних, організаційних і методичних підходів, застосованих у процесі створення інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу в електронній формі і надання до нього вільного й багатоаспектного доступу через веб-портал ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського для інформаційного забезпечення інноваційного розвитку вітчизняної освіти, педагогічної та психологічної науки і практики.

Завданням статті є відображення процесу формування ІІР в електронній формі на прикладі бібліографічної зведеної бази даних дисертацій.

Актуальність статті зумовлюється важливістю інформації для наукових працівників, аспірантів, докторантів, здобувачів, практичних педагогів, що міститься в дисертаційних дослідженнях, а також відсутністю інформації на сайтах установ.

Дисертація (від лат. Dissertation – дослідження, міркування) – це спеціальна форма наукового твору, що має науково-кваліфікаційний характер, готується для публічного захисту й отримання наукового ступеня [1]. Дисертація виконується особисто у вигляді спеціально підготовленого рукопису або опублікованої наукової монографії. Вона містить висунуті автором для прилюдного захисту науково обґрунтовані теоретичні або експериментальні результати, наукові положення, характеризується єдністю змісту та свідчить про особистий внесок здобувача в науку. Саме виходячи з цієї характеристики дисертації, а також маючи на увазі велике значення досягнень для суспільства педагогічної і психологічної науки, фахівцями ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського було ухвалено рішення про створення ЗвБД дисертацій з питань освіти, педагогіки та психології.

Загалом зведені каталоги (бази даних) – це часткові або повні каталоги фондів кількох бібліотек, тобто бібліотечні каталоги, що віддзеркалюють фонди самостійних бібліотек або бібліотечної мережі регіону або галузі. Зведені каталоги виконують ті самі функції, що й інші бібліотечні каталоги, але особливого значення набуває виконання ними інформаційно-пошукової функції [9]. Такі каталоги створює група бібліотек, щоб насамперед інформувати користувачів про наявність документів, у нашому випадку дисертацій, про місце їх зберігання, представляти дисертаційний фонд бібліотек-учасниць. За допомогою сигл ідентифікації (умовних позначок) у зведених каталогах зазначається, у фонді якої бібліотеки зберігається той або інший документ. ЗвБД дисертацій створено шляхом акумулювання бібліографічних записів (БЗ) дисертацій, що зберігаються в освітянських бібліотеках – учасницях Проекту створення мережевого ІІР.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження питання створення зведених каталогів в Україні й за кордоном дозволило зробити такі висновки: зведені каталоги давно й активно створюються в багатьох колишніх республіках СРСР, спочатку – у традиційній паперовій (картковій або друкованій) формі, згодом – в електронній. Вони об'єднували бібліографічні записи за різними ознаками – мовними, територіальними, типо-видовими, галузевими, тематичними тощо. В останнє десятиріччя все більше бібліотек почало приєднуватися до корпоративних проєктів, у тому числі й в Україні [3]. Але об'єднаного інформаційного ресурсу з питань освіти, педагогіки і психології нами виявлено не було. Це дозволяє стверджувати, що започаткований ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського проєкт є новим напрямом у роботі освітянських бібліотек.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою створення ЗвБД дисертацій було:

- об'єднання зусиль освітянських бібліотек – учасниць Проєкту створення ІГР на засадах партнерства й кооперації;
- досягнення якісно нового рівня повноти й оперативності задоволення інформаційних потреб користувачів різних категорій за рахунок надання їм об'єднаних інформаційних ресурсів, акумульованих у бібліотеках галузі, і засобів пошуку з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для розв'язання наукових, управлінських, виробничих, соціальних та інших завдань;
- скорочення сумарних фінансових, трудових і матеріальних витрат бібліотек на створення й підтримку ІГР й автоматизацію бібліотечних процесів.

Практично основна мета ЗвБД дисертацій реалізовувалася за допомогою розв'язання таких завдань:

- організаційно-технологічне забезпечення створення, підтримки й керування електронним інтегрованим інформаційним ресурсом дисертацій галузевої тематики для спрощеного пошуку й добору інформації, необхідної для наукової, практичної, навчальної чи іншої діяльності;
- поліпшення якості створюваних інформаційних ресурсів бібліотек через забезпечення уніфікованого підходу до оформлення бібліографічних записів;
- надання користувачам комплексу бібліотечно-інформаційних послуг, які забезпечують ефективне використання ІГР дисертацій;
- реалізація вільного і багатоаспектного доступу до ЗвБД дисертацій віддаленим користувачам через веб-портал ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського за адресою: <http://dnrb.gov.ua>;
- реалізація механізму міжбібліотечного обміну даними через запозичення БЗ бібліотеками – учасницями Проєкту;
- скорочення дублювання в роботі бібліотек завдяки корпоративній каталогізації через одноразове введення інформації та багаторазове і багатофункціональне використання.

Згідно з „Положенням про бібліографічну Зведену базу даних дисертацій з питань освіти, педагогіки та психології” [5] ЗвБД дисертацій створюється на принципах:

- рівноправності всіх учасників Проєкту: усі учасники Проєкту мають рівні права й обов'язки;

- відкритості Проекту: Проект відкрито для приєднання нових учасників; його учасником може стати будь-яка бібліотека, готова дотримуватися правил Проекту.

Засновником і координатором ЗвБД дисертацій є ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Відповідно БЗ дисертацій її електронного каталогу (ЕК) стали ядром ЗвБД дисертацій.

Як головний координатор Проекту, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського має такі права й обов'язки:

- створення, підтримку та розвиток програмного, апаратного й технологічного забезпечення ЗвБД дисертацій;
- надання доступу до інформаційних ресурсів;
- поточне управління діяльністю ЗвБД дисертацій (зокрема укладення Договорів з бібліотеками);
- методичну підтримку учасників ЗвБД дисертацій.

Звідси випливають й основні завдання ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, а саме:

- збирання в електронному вигляді БЗ, які надходять від бібліотек – учасниць Проекту;
- остаточне доопрацювання й коригування в разі необхідності отриманих БЗ, уведення їх у ЗвБД дисертацій;
- адміністрування, резервне копіювання, зберігання й актуалізація ЗвБД дисертацій;
- надання користувачам можливості пошуку у ЗвБД дисертацій за основними бібліотечними атрибутами;
- просування й рекламування інформаційного ресурсу;
- навчання співробітників бібліотек – учасниць Проекту, надання консультативної допомоги.

Відповідно до „Положення про бібліографічну Зведену базу даних дисертацій із питань освіти, педагогіки та психології” бібліотекам – учасницям Проекту надаються такі права [5]:

- користуватися сервісом пошуку у ЗвБД дисертацій;
- користуватися сервісом запозичення – отримувати БЗ дисертацій у терміни й з якістю, що відповідають вимогам Проекту;
- використовувати без зміни або редагувати отримані в рамках Проекту БЗ для формування власних баз даних, призначених для обслуговування користувачів і виконання внутрішніх робіт бібліотеки, яка бере участь у формуванні ЗвБД дисертацій;
- отримувати нормативно-інструктивні, організаційно-технологічні й методичні документи і консультативну допомогу від ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського з питань, пов'язаних із формуванням ЗвБД дисертацій;
- подавати на розгляд ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського пропозиції щодо поліпшення вищезазначеної спільної діяльності.

Участь у Проекті здійснюється на основі Договору про науково-інформаційне співробітництво і Додаткової угоди до Договору про науково-інформаційне співробітництво щодо створення ЗвБД дисертацій, які укладаються з ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.

Необхідною умовою участі в Проекті ЗвБД дисертацій є:

- існування в кожній бібліотеці-учасниці власного електронного каталогу;

- дотримання єдиних стандартів на створення бібліографічних записів для уніфікування процесів опрацювання документів і поповнення баз даних, що дасть можливість підтримувати єдиний корпоративний стандарт подання даних;
- підключення бібліотеки-учасниці ЗвБД до Інтернету.

На першому етапі роботи до проекту було підключено бібліотеки наукових установ НАПН України, передусім ті, що вже створили електронні каталоги і для організації ЕК використовують програмне забезпечення САБ „ІРБІС”:

- бібліотека Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих;
- бібліотека Інституту професійно-технічної освіти;
- бібліотека ім. А. Ф. Залевської Інституту психології ім. Г. С. Костюка.

Цей вибір обумовлювався передусім тим, що в названих бібліотеках зосереджено значну частину дисертацій, захищених в установах НАПН України; науковці саме цих установ у першу чергу потребують такої інформації; усі ці установи розміщено в м. Києві й співробітництво з ними (надто на початковому етапі створення ЗвБД дисертацій) було найдоступнішим. У фондах наукових бібліотек НАПН України зберігається понад 2200 прим. дисертацій, які відображаються в ЕК. Бібліотеки підключено до Інтернету, але ЕК кожної з них залишається недоступним для віддалених користувачів, оскільки відповідну інформацію не представлено на сайтах установ. З цими трьома науковими установами НАПН України ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського уклала Договори про науково-інформаційне співробітництво й Додаткові угоди щодо створення ЗвБД дисертацій.

У 2013 р. до проекту почали активно підключатися бібліотеки ВНЗ із різних регіонів України. На сьогоднішній день у проекті вже беруть участь 8 вищих навчальних закладів. Це Кіровоградський державний педагогічний університет ім. Володимира Винниченка, Республіканський вищий навчальний заклад „Кримський інженерно-педагогічний університет”, Маріупольський державний університет, Республіканський вищий навчальний заклад „Кримський гуманітарний університет” (м. Ялта), Житомирський державний університет ім. Івана Франка – з ними вже укладено Договори про співпрацю. Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова, Українська інженерно-педагогічна академія (м. Харків) та Вінницький державний педагогічний університет ім. Михайла Коцюбинського надіслали БЗ дисертацій до ЗвБД.

Для уніфікування створення бібліографічних записів дисертацій і уникнення помилок у майбутньому фахівцями відділу наукового опрацювання документів і організації каталогів ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського було розроблено інструкцію „Створення бібліографічних записів для зведеної бази даних дисертацій” [10]. Ця інструкція визначає набір полів і підполів та правила їх заповнення для організації й ведення зведеної бази даних (БД) дисертацій у модулі „Каталогізатор” САБ „ІРБІС”. Інструкція призначається для бібліотек – учасниць створення зведеної БД дисертацій, представлених на будь-яких носіях (паперових або електронних). Також було розроблено інструкцію „Обмін бібліографічними записами документів для створення інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу на засадах кооперування”, яка регламентує технологічний процес використання FTP-сервера (File Transport Protocol) для здійснення обміну БЗ з ЕК, створених на базі Системи автоматизації бібліотек „ІРБІС” (САБ „ІРБІС”) [4].

Ці інструкції й Положення про ЗвБД дисертацій було розіслано всім бібліотекам-учасникам для опрацювання й подальшого використання в роботі. Крім того, для фахівців деяких бібліотек було проведено навчання, а також здійснювалося консультування зі створення БЗ дисертацій.

У рамках надання методичної допомоги бібліотекам-учасникам і для полегшення їхньої роботи в процесі створення БЗ дисертацій, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського в разі потреби забезпечує ці бібліотеки необхідною нормативною, інструктивною та методичною документацією, планує також передати до цих бібліотек словники, уже створені фахівцями ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Це, зокрема, словник „Коди найменувань спеціальностей ВАК”, авторитетні файли „Колективні автори”, „Індивідуальні автори”, у майбутньому – АФ „Предметні заголовки” тощо.

Крім того, фахівцями ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського було розроблено сигли бібліотек мережі для їхньої ідентифікації в електронному режимі. Сигли визначено для різних видів освітянських бібліотек. Зокрема, сигла **В000** ідентифікує бібліотеки наукових установ НАПН України. Згідно з інструкцією „Створення бібліографічних записів для зведеної бази даних дисертацій” під час внесення даних у поле 902 „Тримач документа” заповнення підполів „Назва організації” і „Сигли (національний код організації)” є обов’язковим.

Для координування заходів, пов’язаних з експортом БЗ дисертацій, у бібліотеках-учасниках було призначено відповідальних осіб за передавання даних, в обов’язки яких входить експортування БЗ дисертацій із дотриманням положень інструкції щодо обміну. При цьому за умови дотримання вимог інструкції щодо створення й імпортування записів у ЗвБД відбувається злиття БЗ однакових дисертацій із зазначенням усіх організацій – тримачів дисертацій.

У ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського як головної, відповідальної за ЗвБД дисертацій установи, було призначено адміністратора ЗвБД дисертацій, в обов’язки якого входить контроль якості БЗ [7; 8], а саме:

- перевірка імпортованих БЗ на наявність дублетних записів і, у разі необхідності, видалення їх;
- перевірка БЗ на відсутність інформації в обов’язкових для заповнення полях згідно з інструкцією „Створення бібліографічних записів для зведеної бази даних дисертацій”; особлива увага приділяється заповненню поля 902 „Тримач документа”;
- конвертування імпортованих БЗ у ЗвБД дисертацій.

У ході роботи від бібліотек – учасниць Проекту станом на 10.10.13 було отримано **5 082** БЗ дисертацій, зокрема:

- від бібліотеки Інституту педагогічної освіти й освіти дорослих –
- 470 БЗ;
- від бібліотеки ім. А. Ф. Залевської Інституту психології ім. Г. С. Костюка – 707 БЗ;
- від бібліотеки Інституту професійно-технічної освіти – 38 БЗ;
- від Кіровоградського державного педагогічного університету ім. Володимира Винниченка – 115 БЗ;
- від Республіканського вищого навчального закладу „Кримський гуманітарний університет” (м. Ялта) – 17 БЗ;
- від Житомирського державного університету ім. Івана Франка – 10 БЗ;
- від Української інженерно-педагогічної академії (м. Харків) – 71 БЗ;
- від Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова – 3452 БЗ;
- від Вінницького державного педагогічного університету ім. Михайла Коцюбинського – 202 БЗ.

Незважаючи на відсутність електронного каталогу, бібліотека Інституту вищої освіти НАПН України також надала перелік своїх дисертацій із питань педагогіки та психології в кількості 150, які було включено до ЗвБД дисертацій.

Після отримання БЗ і конвертування їх до робочої ЗвБД дисертацій, записи ретельно переглядалися, у разі необхідності доопрацьовувались і копіювалися до функціональної ЗвБД дисертацій, доступної для користувачів.

The screenshot shows the search interface of the State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine named after V.O. Sukhomlinsky. The main search area is titled "Зведена база даних дисертацій з питань освіти, педагогіки та психології-". It includes a search bar with a dropdown menu for "Зона пошуку" (Search area) set to "Ключові слова (сортування за релевантністю)". Below the search bar is a "Пошук" (Search) button. A calendar for the year 2013 is displayed, with months listed in a grid. The calendar shows the following months: Грудень, Листопад, Жовтень, Вересень, Серпень, Листопад, Червень, Травень, Квітень, Березень, Лютий, Січень. Below the calendar is a link to "Правила складання запиту під час пошуку?". A note indicates that the search area must be filled with keywords, author, title, or year. A list of search rules is provided, including instructions on how to use keywords and wildcards.

Зведена база даних дисертацій з питань освіти, педагогіки та психології-

Зона пошуку

Ключові слова (сортування за релевантністю)

Пошук

Надходження за 2013 рік

2013		
Грудень	Листопад	Жовтень
Вересень	Серпень	Листопад
Червень	Травень	Квітень
Березень	Лютий	Січень

Правила складання запиту під час пошуку ?

Обравши необхідну зону пошуку (ключові слова, автор, назва, рік видання), введіть запит у полі введення:

- Під час пошуку за **ключевими словами** - фразу природною мовою. Ключові слова формуються практично із всіх полів бібліографічного опису. Фраза розбивається на окремі слова (цифри не враховуються!), які морфологічно нормалізуються (тільки для слів російською мовою!). Під час пошуку за **ключевими словами** застосовується алгоритм

Рис. 1. Вікно пошуку у ЗвБД дисертацій

У процесі створення ЗвБД дисертацій було виявлено такі типові недоліки, які найчастіше допускалися працівниками бібліотек – учасниць Проекту під час створення БЗ:

- не заповнювалося поле 606 „Предметна рубрика” або заповнювалося неправильно;
- не завжди заповнювалося поле 610 „Ненормовані ключові слова”.

Ці елементи БЗ є головними вербальними пошуковими елементами для користувачів ЗвБД дисертацій, тому заповнення цих полів необхідно здійснювати щонайретельніше, використовуючи наявні нормативно-інструктивні й методичні документи, зокрема, дотримуватись вимог інструкції „Створення бібліографічних записів для зведеної бази даних дисертацій” [10].

Пошук у ЗвБД дисертацій здійснюється за стандартними пошуковими елементами: автор, назва, предметні рубрики, ключові слова. На рис. 1 відображено пошукове вікно web-порталу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, за допомогою якого здійснюється пошук дисертацій. На рис. 2 відображено результати пошуку.

1. (043.5)
P 15

[Радкевич, Валентина Олександрівна](#)
Теоретичні і методичні засади професійного навчання у закладах профтехосвіти художнього профілю : дис. . д-ра пед. наук : 13.00.04. / [Радкевич Валентина Олександрівна](#) ; Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України. - Київ : [б. в.], 2010. - 456, [16] с. + 1 додаток (303 с.). - Бібліогр.: с. 71-81. - УДК [377-057.876.7+377.016.7.377-057.876.7.377.016.7](#)
Рубрики: [Професійне навчання--професійно-технічні навчальні заклади художнього профілю--Україна--Дисертації](#)
Ключова (неформована): [професійне навчання -- професії -- спеціальності -- навчально-виробничий процес -- виробниче навчання -- практичні уміння -- практичні навички -- заклади профтехосвіти художнього профілю -- Україна](#)

Утримувачі документа:
[Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського](#) : Україна, 04060, м. Київ, вул. М. Берлінського, 9, тел./факс.: +38(044)440-35-48, +38(044)467-22-14
[Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України](#) : Київ, вул. М. Берлінського, 9

Додатки доступу:
Ничкало, Нелля Григорівна (нар. 1939) \наук. кер.\; Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих Національної академії педагогічних наук України (Київ)
Примірників всього: 1
к (1)
Вільні: к (1)
[Знайти схожі](#)

2. (043.5)
K 67

[Корницька, Лариса Анатоліївна](#)
Педагогічні засади використання етнодизайну у професійній підготовці інженерів-педагогів швейного профілю : дис. . канд. пед. наук : 13.00.04 / [Корницька Лариса Анатоліївна](#) ; НАПН України. Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. - Київ : [б. в.], 2010. - 285, [11] с. - Бібліогр.: с. 253-285. - УДК [378-057.85:687.01](#)
Рубрики: [Професійна підготовка--інженери-педагоги--Дисертації](#)
[Етнокультура--Дисертації](#)
Ключова (неформована): [етнодизайн -- професійна підготовка -- інженери-педагоги -- швейний профіль -- етнографічна діяльність](#)

Утримувачі документа:
[Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського](#) : Україна, 04060, м. Київ, вул. М. Берлінського, 9, тел./факс.: +38(044)440-35-48, +38(044)467-22-14
[Інститут професійно-технічної освіти НАПН України](#) : Київ, Чапаське шосе, 98
[Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України](#) : Київ, вул. М. Берлінського, 9

Додатки доступу:
[Радкевич, Валентина Олександрівна](#) (1956) \наук. кер.\; Національна академія педагогічних наук України (Київ). Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих
Примірників всього: 1
к (1)
Вільні: к (1)
[Знайти схожі](#)

Рис. 2. Результат пошуку дисертацій у ЗвБД дисертацій

На 10.11.2013 р. ЗвБД дисертацій містить понад **7750** бібліографічних записів.

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Інтегрування галузевих інформаційних ресурсів на засадах кооперування є надзвичайно актуальним. Зокрема, результатом роботи зі створення ЗвБД дисертацій стало відображення галузевої інформації про захищені дисертації в одному місці і спрощення доступу до неї в режимі он-лайн за допомогою стандартних засобів Інтернету для віддалених користувачів завдяки створенню єдиного вікна доступу через веб-портал ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.

Що дає проект бібліотекам-учасникам? Насамперед, доступ до інформаційних ресурсів (дисертацій) всіх бібліотек-учасниць, відсутність дублювання в роботі, рішення суто професійних завдань (технічних, методичних, організаційних), дотримання єдиних вимог до створення бібліографічних записів (опис, індексування тощо), а також можливість викласти свої ресурси в мережі Інтернет в рамках корпоративності.

Бібліотеки-учасниці проекту створюють для читачів спільний інформаційний простір. Але отримавши можливість представити свої БЗ в Інтернеті, бібліотеки усвідомили, наскільки вони відповідальні за достовірність і якість своєї інформації.

Зі збільшенням кількості учасників Проекту збільшуються й проблеми, пов'язані з реалізацією сумісності електронних каталогів, упровадженням сучасних технологій, забезпеченням представництва внеску кожного учасника в ресурси загального

користування (у нашому випадку – у ЗвБД дисертацій), які потрібно розв'язувати спільно всім учасникам Проекту.

Проблема спільного використання інформаційних ресурсів залишається актуальною. На жаль, питання організації корпоративних каталогів недостатньо пророблено теоретично й методично, хоча вони мають велике практичне значення. Виникнення електронних ресурсів веде до формування нових інформаційних потреб у читачів і відкриває нові можливості для організації праці й обслуговування користувачів, тому робота з поповнення зведеної бази дисертацій із питань освіти, педагогіки та психології має тривати надалі.

Отже, можна зробити висновок щодо доцільності створення зведених каталогів/баз даних, у процесі реалізації яких може бути розв'язане питання раціоналізації наукового опрацювання нових надходжень до бібліотек для формування і взаємного використання інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу.

У перспективі планується проводити роботу щодо підключення до Проекту інших учасників, але в першу чергу слід приділити увагу бібліотекам наукових установ НАПН України. Для цього їм необхідно активізувати роботу зі створення електронних каталогів, установити повну версію САБ „ІРБІС” та поновити комп'ютерну базу. Бібліотеки, що використовують не САБ „ІРБІС” (зокрема бібліотека ДВНЗ „Університет менеджменту освіти” НАПН України), розглядаються як потенційні партнери і з часом також можуть підключитися до цього проекту після розв'язання проблеми конвертування бібліографічних записів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Иванова Е. Межбиблиотечное сотрудничество / Елена Иванова // Библиотечное дело. – 2009. – № 13. – С. 32–37.
2. Концепція створення інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу в Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського / [авт.: Рогова П. І., Артемов Ю. І., Вараксіна Н. В., Лобановська І. Г. ; наук. ред.. Рогова П. І.] ; НАПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського. – Вінниця, 2013. – 20 с.
3. Корнілова Є. О. Концептуальні засади формування корпоративних каталогів і картотек / Є. О. Корнілова, Л. С. Корнілова // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: Проблеми науки, освіти, практики : зб. матеріалів VI Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 25–27 травня 2010 р.). – К., 2010. – С. 36–37.
4. Обмін бібліографічними записами документів для створення інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу на засадах кооперування : інструкція / Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського ; [підгот. : Вараксіна Н. В.]. —Київ, 2013. – 6 с. – Рукопис.
5. Положення про бібліографічну Зведену базу даних дисертацій з питань освіти, педагогіки та психології / Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського ; [підгот. : Коваленко С. Г.]. – Київ, 2013. – 5 с. – Рукопис.
6. Положення про мережу освітянських бібліотек Міністерства освіти і науки України та АПН України : затв. спільн. наказом Мін. освіти і науки України та Акад. пед. наук України від 30.05.2003 р. № 334/31 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2003. – № 21. – С. 27–32.
7. Пуртова Т. И. Контроль качества библиографических записей корпоративного электронного каталога [Электронный ресурс] : (доклад на 4-ой Всерос. межвуз. науч.-практ. конф. „Актуальные проблемы информатизации в науке, образовании и экономике – 2011” (26–28 окт., Зеленоград)) / Т. И. Пуртова. – Режим доступа : (<http://consensus.eunnet.net>). – Заголовок с экрана. – Дата доступа 01.10.2013 г.
8. Саломатова О. И. Межрегиональная аналитическая роспись статей: методика формирования корпоративной базы данных в Научной библиотеке Челябинского государственного университета [Электронный ресурс] : (доклад на 4-ой Всерос. межвуз. науч.-практ. конф. „Актуальные проблемы информатизации в науке, образовании и экономике – 2011”, 26–28 окт., Зеленоград) / О. И. Саломатова. – Режим доступа: (<http://consensus.eunnet.net>). – Заголовок с экрана. – Дата доступа 01.10.2013 г.

9. Сєдих В. В. Бібліотечні каталоги як інформаційно-пошукові системи / В. В. Сєдих, Г. П. Терентьєва, В. К. Удалова. – Х. : ХДАК, 2003. – 192 с.
10. Створення бібліографічних записів для зведеної бази даних дисертацій : інструкція / Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського ; [підгот.: Коваленко С. Г.]. – Київ, 2012. – 15 с. – Рукопис.

Матеріал надійшов до редакції 19.11.2013 р.

СВОДНАЯ БАЗА ДАННЫХ ДИССЕРТАЦИЙ – СОСТАВЛЯЮЩАЯ ИНТЕГРИРОВАННОГО ИНФОРМАЦИОННОГО РЕСУРСА

Коваленко Светлана Георгиевна

научный сотрудник

Государственная научно-педагогическая библиотека Украины имени В. А. Сухомлинского, г. Киев, Украина

skovalenko@yandex.ru

Аннотация. В статье освещен вопрос создания библиографической Сводной базы диссертаций по вопросам образования, педагогики и психологии в Государственной научно-педагогической библиотеке Украины имени В. А. Сухомлинского. Актуальность статьи обусловлена важностью информации, которая содержится в диссертационных исследованиях, для научных работников, аспирантов, докторантов, практических педагогов и т. д. Цель статьи – отображение формирования интегрированного отраслевого информационного ресурса (ИОИР) в электронной форме и предоставление к нему свободного и многоаспектного доступа. Перспектива работы по созданию ИОИР – подключение к этому Проекту всех педагогических вузов Украины, институтов последипломного педагогического образования, всех библиотек научных организаций Национальной академии педагогических наук Украины.

Ключевые слова: диссертации; сводные базы данных; электронные каталоги; образование; педагогика; психология; интегрированный отраслевой информационный ресурс.

COMBINED DATABASE OF THESES - CONSTITUENT OF THE INTEGRATED INFORMATION RESOURCE

Svitlana H. Kovalenko

researcher

V. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine, Kyiv, Ukraine

skovalenko@yandex.ru

Abstract. The article is focused on the problem of creating of theses bibliographic combined database on education, pedagogy and psychology at V. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine. The actuality of the article is predetermined by the significance of the information that is contained in dissertations for scientists, post-graduate students, teachers and others. The aim of the article is to highlight the procedure of forming an integrated branch information resource (IBIR) in the electronic form and making it manifold and accessible to the reader. The prospects of working at creating IBIR are to involve all pedagogical higher educational establishments of Ukraine, institutes of post-graduate studies, all libraries of the scientific institutions which belong to the National Academy of Pedagogical Science of Ukraine in the mentioned project.

Keywords: thesis; combined database; education; pedagogy; psychology; integrated branch information resource (IBIR).

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Ivanova E. Interlibrary cooperation / Elena Ivanova // *Bibliotechnoe delo* . – 2009. – № 13. – S. 32–37. (in Russian)
2. The concept of creating an integrated branch information resource in the State scientific pedagogical library of Ukraine named. V. O. Sukhomlynsky / [avt.: Roghova P. I., Artemov Ju. I., Varaksina N. V., Lobanovsjka I. Gh. ; nauk. red. Roghova P. I.] ; NAPN Ukrajinny, Derzh. nauk.-ped. b-ka Ukrajinny im. V. O. Sukhomlynsjkogho. – Vinnycja, 2013. – 20 S. (in Ukrainian)
3. Kornilova E. O. Conceptual bases of formation of corporate directory and files / E. O. Kornilova, L. E. Kornilova // *Dokumentoznavstvo. Bibliotekoznavstvo. Informatsijna dijalnist: Problemi nauki, osvity, praktiki : zb. materialiv VI Mizhnar. nauk.-prakt. konf., KiYiv, 25–27 travnya 2010 r.* – Kyiv, 2010. – S. 36–37. (in Ukrainian)
4. Exchange of bibliographic records of documents for creation of the integrated branch information resource on the basis of co-operation: Instrukcija / Derzh. nauk.-ped. b-ka Ukrajinny im. V. O. Sukhomlynsjkogho ; [pidghot.: Varaksina N. V.]. – Kyiv, 2013. – 6 S. – Rukopys. (in Ukrainian)
5. The position of a bibliographic Summary database of dissertations on education, pedagogy and psychology / Derzh. nauk.-ped. b-ka Ukrajinny im. V. O. Sukhomlynsjkogho; [pidghot.: Kovalenko S. Gh.]. – Kyjiv, 2013. – 5 S. – Rukopys. (in Ukrainian)
6. Provision of a network of educational libraries of the Ministry of education and science of Ukraine and the Ukrainian Academy : zatv. spiljn. nakazom Min. osvity i nauky Ukrajinny ta Akad. ped. nauk Ukrajinny vid 30.05.2003 r. № 334/31 // *Inform. zb. M-va osvity i nauky Ukrajinny.* – 2003. – № 21. – S. 27–32. (in Ukrainian)
7. Purtova T. I. Control of the quality of bibliographic records of corporate electronica directory [online] : (doklad na 4-oj Vseros. mezhvuz. Nauch.-prakt. konf. „Aktual'nye problemy informatizacii v nauke, obrazovanii i jekonomike). – 2011”, 26–28 Oct., Zelenograd) / I. I. Purtova. – Available from: <http://consensus.eunnet.net>. (in Russian)
8. Salomatova O. I. interregional analytical description of articles: the methods of forming a corporate database in the Scientific library of the Chelyabinsk state University [online] : (doklad na 4-oj Vseros. mezhvuz. Nauch.-prakt. konf. „Aktual'nye problemy informatizacii v nauke, obrazovanii i jekonomike). – 011”, 26–28 Oct., Zelenograd) / O. I. Salomatova. – Available from: <http://consensus.eunnet.net>. - 01.10.2013 r. (in Russian)
9. Sjedykh V. V. Century Century Library catalogues as information retrieval systems / V. V. Sjedykh, Gh. P. Terentjeva, V. K. Udalova. – Kharkiv : KhDAK, 2003. – 192 S. (in Ukrainian)
10. Creation of bibliographic records for a consolidated database of dissertations : instrukcija / Derzh. nauk.-ped. b-ka Ukrajinny im. V. O. Sukhomlynsjkogho ; [pidghot.: Kovalenko S. Gh.]. – Kyjiv, 2012. – 15 S. – Rukopys. (in Ukrainian)